

Remissvar från KFR, Föreningen Sveriges Kommunala Familjerådgivare.

Dnr. 60-11214/23008

Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld
KFR välkomnar att SoS agerar i frågan.

I detta remissvar använder KFR en definition av våld som förutom fysiskt våld även omfattar sexuellt, psykiskt, materiellt och latent våld (Per Isdal, ATV)

Omfattningen av det antal personer som utsätts för våld i en nära relation eller bevittnar sådant våld är stor (Slagen Dam). Familjerådgivarna har en unik möjlighet till insyn när det gäller våld i nära relation eftersom ett stort antal par söker hjälp frivilligt för relationsproblem. Det mesta av det våldet som familjerådgivarna får kännedom om är okänt för den övriga socialtjänsten, polisen, skolan, kvinnojouren mm. För närvarande pågår en inventering bland familjerådgivarna av antal våldsärenden och även omfattning och typ av våld. Från tidigare och mer begränsade inventeringar finns uppgifter om ca 15% våldsärenden bland familjerådgivarnas ärenden.

Ytterligare en mycket viktig anledning till att utöka och förstärka socialtjänstens arbete i familjer där det förekommer våld, där kommunal familjerådgivning är en lagstadgad del av socialtjänstens behandlingsinsatser, är den stora skadan som uppstår på människor som lever med och växer upp med våld i familjen. Effekterna av normaliseringsprocessen är välkända. Forskningen om våldets effekter på barnen har bidragit med viktig kunskap och nyare hjärnforskning har tillfört kunskap om de långvariga och svåra effekterna av traumatisering.

Vilka parter har socialtjänsten ansvar för?

Lagtexten talar om våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Familjerådgivarna menar att våld i familjen utövas inom ramen för en relation. Relationsvåld har tre parter – utövare, offer och vittne (Per Isdal). Parterna har olika mycket makt, har olika behov och är starkt beroende av varandra. Effektiv hjälp innebär att alla tre parter ansvar, möjligheter och behov beaktas. Utifrån detta synsätt saknar vi att det tydliggörs att socialtjänsten har en uppgift för att även se till vad den som utövar våld behöver för att ta ansvar för sitt våldsutövande och förändra sitt beteende. Det är en insats som stämmer väl överens med vad många våldsutsatta kvinnor efterfrågar. Stöd till våldsutsatta kvinnor och barn innebär att också tydliggöra vad männen behöver för insatser.

Vad är våld i nära relation och hur kan man förstå det?

KFR menar att det är mycket viktigt att de nya riktlinjerna även innehåller en definition av vad våld är. Arbetar man tex. efter en definition som enbart räknar med fysiskt våld kommer en stor grupp våldsutsatta inte att få den hjälp de behöver. En tydlig definition blir också ett gott stöd till den som är våldsutsatt och som själv ofta förringar det som händer.

Efter vilka teoretiska förklaringsmodeller förstår vi våld i nära relation? KFR menar att det är viktigt att klargöra detta eftersom det kommer att påverka vilken kunskap som gäller och kommer att styra de insatser som görs. KFR´s hållning är att socialtjänstens arbete med relationsvåld behöver omfatta förklaringsmodeller på samhällsnivå, relationsnivå och individuell nivå.

Vilka är de som använder våld eller utsätts för våld?

KFR menar att våld i nära relation är ett mycket komplext fenomen. Det är viktigt att socialtjänsten ser och ger hjälp i alla de situationer när våld förekommer i en familj t.ex. mellan samkönade par - både kvinnor och män, kvinnor som utövar våld mot sin manliga partner, syskon som använder våld eller begår andra övergrepp mot sina syskon och ungdomar som använder våld mot sina föräldrar. Att vidga målgruppen som nämns i SoL är inte att förminska allvaret i mäns våld mot sina kvinnor men att peka på att problemet med våld i nära relation är så mycket mer omfattande att det inte räcker med att socialtjänsten skall stödja våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld.

Vilka insatser behövs?

Vid sidan av de insatser som finns beskrivna i de föreslagna allmänna råden vill KFR komplettera med att den kommunala familjerådgivningen också är en resurs när det gäller våld i nära relation. Det pågår ett utvecklingsarbete inom kåren bl.a. i form av en inventering bland samtliga familjerådgivningar i Sverige av förekomst av våldsärenden och metoder för att arbeta med detta. Det är viktigt att det finns en uppdaterad kunskap och medvetenhet i

familjerådgivarkåren om de speciella villkor som gäller för att arbeta med relationer där det finns våld. KFR har under många år arbetat för att bidra till denna kunskap och medvetenhet bland sina medlemmar. Den pågående våldsinventeringen är ett uttryck för detta.

Det unika med familjerådgivningen är dess möjlighet att nå familjer med våldsproblem i ett tidigt skede och på frivillig väg.

Vad behöver socialtjänsten för att arbeta med våld?

KFR menar att det är avgörande att personalen inom socialtjänsten, dit även familjerådgivningen hör, är välutbildad, har specialistkunskap vad gäller våld och har erfarenhet i sin yrkesutövning för att arbeta med relationsvåld. Råd och stöd behöver kompletteras med terapeutiska och behandlande insatser om hjälpen skall vara effektiv.

Utbildningsinsatser, samarbete med forskare och kontinuerlig utvärdering är nödvändiga ingredienser i kompetensutvecklingen.

Genomförandet av insatser.

Kvinnojourerna har gjort en ovärderlig insats för våldsutsatta kvinnor men KFR ifrågasätter att ett kommunalt ansvar kan läggas på en ideellt bedriven verksamhet.

Vi ser det som en inkonsekvens att SoS å ena sidan betonar behovet av yrkeskunskap hos handläggarna, krav på socionomexamen med vidareutbildning, medan kvinnojourernas personal bygger sin verksamhet på ideellt arbete, systerskap och solidaritet med den våldsutsatta.

KFR uppfattar en motsättning och oklarhet i fråga om kommunens möjligheter att säkerställa god kvalitet hos utövaren, t.ex. en förening, men å andra sidan inte kan ställa några krav i samband med ekonomiskt bidrag.

KFR anser det viktigt att tydliggöra behovet av ökad kunskap och kompetens för personal som ska bistå personer utsatta för våld.